

Dotykové grafy

MARTIN TÖPFER

ABSTRAKT. Na přednášce si ukážeme několik tvrzení o tom, jak reprezentovat rovinné nebo vnějškově rovinné grafy pomocí dotýkajících se objektů (každý vrchol je reprezentován jedním objektem a dotyk dvou objektů odpovídá hraně mezi příslušnými vrcholy).

Dotyková reprezentace grafu G je množina objektů v rovině (nebo v prostoru) taková, že každý objekt přísluší jednomu vrcholu grafu. Dva objekty se v této reprezentaci dotýkají právě tehdy, když mezi příslušnými vrcholy vede hrana. U mnohoúhelníků můžeme rozlišovat, jestli za kontakt považujeme *bodový kontakt* nebo zda požadujeme *kontakt hran*.

Definice. *Rovinný graf* je graf, který můžeme nakreslit do roviny bez křížení hran.

Věta. (Kuratowski) *Rovinné grafy jsou právě ty grafy, které neobsahují podrozdělení K_5 ani $K_{3,3}$.*

Definice. *Vnějškově rovinný graf* je graf, který můžeme nakreslit do roviny bez křížení hran tak, že všechny vrcholy jsou na vnější hranici.

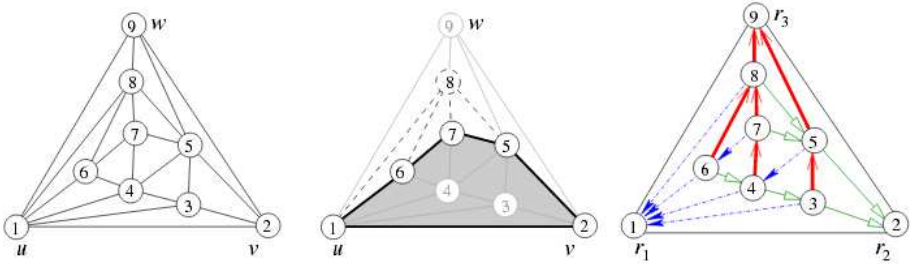
Věta. *Vnějškově rovinné grafy jsou právě ty grafy, které neobsahují podrozdělení K_4 ani $K_{2,3}$.*

Věta. *Vnějškově rovinné grafy mají reprezentaci pomocí hranově se dotýkajících trojúhelníků.*

Věta. *Vnějškově rovinné grafy s danými vahami vrcholů mají dotykovou reprezentaci pomocí rozdělení trojúhelníku na čtyřúhelníky takovou, že obsahy čtyřúhelníků odpovídají vahám jednotlivých vrcholů.*

Úloha. *Dokažte, že vnějškově rovinné grafy s danými vahami vrcholů mají dotykovou reprezentaci pomocí obdélníků takovou, že velikosti obdélníků odpovídají vahám jednotlivých vrcholů.*

Definice. *Maximálně rovinný graf* je rovinný graf, který by přidáním libovolné další hrany přestal být rovinný. Snadno si rozmyslíme, že ekvivalentní definice je, že jde o rovinný graf, který má všechny stěny trojúhelníkové.

Definice. Mějme maximálně rovinný graf $G = (V, E)$ a nějaké jeho nakreslení v rovině. *Kanonické uspořádání* vrcholů G je uspořádání $v_1, v_2, \dots, v_n$ takové, že pro všechna i :

- (1) Podgraf G_i indukovaný vrcholy $v_1, v_2, \dots, v_{i-1}$ je 2-souvislý a na jeho vnější hranici jsou vrcholy v_1 a v_2 .
- (2) Vrchol v_i má v G_i alespoň 2 sousedy, všichni jeho sousedi jsou na vnější hraně G a navíc na této hraně tvoří interval.

Věta. Každý maximálně rovinný graf má kanonické uspořádání (a umíme ho rychle zkonstruovat).

Definice. Jako *Schnyder realizer* označíme zorientování a obarvení hran třemi barvami tak, že každá barva bude tvořit strom, ve kterém všechny hrany ukazují směrem ke kořeni. Navíc z každého vrcholu musejí vycházet právě tři hrany různých barev a pořadí hran u každého vrcholu musí být po řadě: první barva ven, druhá barva dovnitř, třetí barva ven, první barva dovnitř, druhá barva ven a třetí barva dovnitř.

Věta. Každý maximálně rovinný graf má Schnyder realizer.

Věta. Každý rovinný graf má bodově dotykovou reprezentaci pomocí trojúhelníků.

Věta. Každý rovinný graf má hranově dotykovou reprezentaci pomocí šestiúhelníků.

Věta. Každý rovinný graf má stěnově dotykovou reprezentaci pomocí kvádrů v prostoru.

Věta. Každý rovinný graf má rovinné nakreslení, ve kterém jsou hrany úsečky a navíc vrcholy jsou v mřížových bodech mřížky $n \times n$, kde n je počet vrcholů grafu.

Věta. (Kobe) Každý rovinný graf má dotykovou reprezentaci pomocí kruhů.

Literatura a zdroje

Založeno na přednášce Stevena Kobourova Geometrické reprezentace grafů II.